

นักบัญชี ในยุค 4.0

Thai Accountants in the 4.0 Era

ศิริประภา ศรีวิโรจน์ และ กนกวรรณ เอี่ยมชื่น

Siraprapha Sriviroj and Kanokwan Aiamchuen

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Faculty of Business Administration, Eastern Asia University

Received: December 3, 2018

Revised: January 18, 2019

Accepted: January 21, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสารโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย งานวิชาการ บทความ ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี ในยุค 4.0 หรือที่เรียกกันว่าเศรษฐกิจดิจิทัล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลในการเตรียมตัวหรือปรับตัว หรือการพัฒนาบทบาทหน้าที่วิชาชีพบัญชีให้อยู่รอดได้อย่างยั่งยืนในยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งประเทศไทยกำลังตื่นตัวในหลายๆ ด้านทั้งสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในหลายๆ องค์กรวิชาชีพ ดังนั้นเมื่อความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีมากขึ้น ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากขึ้น กิจกรรมทางการค้า การลงทุนย่อมมีมากขึ้นไปด้วย นักบัญชีซึ่งเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการรวบรวม วิเคราะห์ บันทึกสรุป และนำเสนอรายงานข้อมูลสารสนเทศหลักในการบริหารองค์กรแก่ผู้บริหาร ผลการศึกษาพบว่า นักบัญชีควรต้อง (1) เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี (2) ปรับทัศนคติที่มีต่อเทคโนโลยี (3) เรียนรู้และเพิ่มพูนทักษะใช้เทคโนโลยี (4) พัฒนาทักษะการสร้างเครือข่าย หรือการประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้รอบรู้ด้านข้อมูล เพราะบทบาทหน้าที่ของนักบัญชีไม่เพียงแต่การรวบรวมวิเคราะห์ บันทึกสรุป และนำเสนอรายงานเท่านั้น ต้องสามารถเป็นคู่คิดให้แก่ผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการขององค์กรภายใต้เปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ไม่หยุดนิ่ง

คำสำคัญ: นักบัญชี, ยุค 4.0

Abstract

This article is a documentary study by collecting data from research, academic work, news and articles related to accounting in the 4.0 era or the digital economy. The objective of this article is to provide information in preparing, adapting and developing the role of accounting professions to survive sustainably in the Thai 4.0 era, which is changing in many areas including society, economy, technology, especially digital technology that has more roles in many professional organizations. Therefore, investment will also increase. An accountant will become an important person who collecting, analyzing, recording, summarizing and presenting the information to the management of the organization. The study has found that the accountants should have the following characteristic (1) understand the change of technology. (2) adjust the attitude towards technology. (3) learn and

increase skills using technology. (4) develop networking skills or coordination with other agencies in order to gain knowledge of information. Because of the role of the accountant is not only to collect, analyze, record, summarize and present the report, but they must be able to be a partner of management and respond to the needs of the organization under the changing of non-stop digital technology era.

Keywords: accountant, 4.0 era

บทนำ

หลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีความตื่นตัวอย่างมากกับคำว่า ยุค 4.0 หลายๆ ท่านคงมีความเข้าใจกันมาพอสมควรเนื่องจากเรื่องราวของการก้าวเข้าสู่ความเป็นยุค 4.0 นั้นมีการถ่ายทอด เผยแพร่กันอย่างกว้างขวาง ผ่านช่องทางต่างๆ มากมาย รวมถึงการส่งเสริมของภาครัฐในหลายๆ ประเด็น สังคม เศรษฐกิจ การค้า การลงทุนของไทยเท่าทัน เท่าเทียมกับอารยะประเทศ เมื่อมองย้อนกลับมาสู่ภาคธุรกิจ ซึ่งเป็นภาคใหญ่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทย ผลพวงของภาคธุรกิจ คือการจ้างงาน การกระจายรายได้ การขยาย การลงทุน รายได้หมุนกลับมาสู่ภาครัฐในรูปแบบของภาษี เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ จะกล่าวกันให้เข้าใจง่ายๆ คือ หากภาคธุรกิจมีการบริหารจัดการจนมีผลกำไรดี ย่อมส่งผลดีต่อภาครัฐในการพัฒนาประเทศ หรือหากภาครัฐสามารถพัฒนาประเทศได้ดี ย่อมส่งผลดีต่อภาคธุรกิจเช่นกัน ส่วนสำคัญในการบริหารจัดการของภาคธุรกิจคือข้อมูล สารสนเทศจากหน่วยงานภายในและภายนอกที่ผู้บริหารต้องนำมาวิเคราะห์ ประมวลผลเพื่อใช้ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของธุรกิจ หากข้อมูลสารสนเทศที่นำมาใช้มีความครบถ้วน ถูกต้อง เพียงพอทันเวลา จะสามารถคาดการณ์ได้อย่างแม่นยำ ย่อมนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และภายใต้การทำงานของนักบัญชีซึ่งข้อมูลสารสนเทศหลักโดยส่วนใหญ่ของธุรกิจจะถูกรวบรวม จัดทำ และนำเสนอในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้ใช้ข้อมูล

นักบัญชี

ประเทศไทยวิชาชีพนักบัญชีมีหน่วยงานหลักที่

ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและจรรยาบรรณ คือ สภาวิชาชีพบัญชีแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ได้กำหนดให้ นิติบุคคลที่มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชี ตามมาตรา 8 หมวดที่ 2 ของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 ได้แก่ ให้ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร และนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง โดยผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีดังกล่าว ต้องจัดทำบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย (Thai Financial Reporting Standards--TFRSs) เพื่อให้เกิดมาตรฐานในระดับสากล และเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพบัญชี มาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย (Thai Financial Reporting Standards--TFRSs) ที่ถือปฏิบัติอยู่นั้นได้อ้างอิงมาจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards--IFRSs)

อย่างไรก็ดีการที่นักบัญชีต้องรวบรวม จัดทำ และนำเสนอข้อมูลจะถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกคือการนำเสนอข้อมูลในแก่บุคคลภายในในการนำข้อมูลไปบริหารจัดการภายใน ซึ่งข้อมูลส่วนนี้จะไม่ถูกเปิดเผยไปยังภายนอก อาทิ ข้อมูลรายงานด้านงบประมาณ ข้อมูลด้านต้นทุน ข้อมูลด้านกลยุทธ์การตลาด กลุ่มที่สองคือการนำเสนอข้อมูลให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อใช้ข้อมูลในการตัดสินใจลงทุนหรือตามวัตถุประสงค์อื่นของผู้ใช้ข้อมูล ข้อมูลที่ได้นำเสนอในรูปแบบของรายงานทางการเงินหรืองบการเงิน ตามกรอบแนวคิดและมาตรฐานรายงานทางการเงิน โดย

วัตถุประสงค์ของงบการเงินที่จัดทำของทุกๆ กิจการ คือ งบการเงินนั้นต้องให้ข้อมูลที่โปร่งใสและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ โดยการจัดทำงบการเงินอยู่ภายใต้ข้อสมมติของเกณฑ์คงค้างและการดำเนินงานต่อเนื่อง คือการเติบโตและยั่งยืน โดยงบการเงินจะมีข้อจำกัดในการจัดทำคือ ต้องทันเวลา เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ ต้องคุ้มค่าระหว่างประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไปในการจัดทำงบการเงิน และต้องมีความสมมูลของลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน ซึ่งลักษณะเชิงคุณภาพนี้มีความสำคัญมากต่อผู้ใช้งบการเงินเพื่อการตัดสินใจ โดยลักษณะเชิงคุณภาพถูกแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกและลักษณะรอง ในส่วนของลักษณะแรกของงบการเงิน ได้แก่ (1) งบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ (2) งบการเงินต้องมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจโดยพิจารณาถึงสาระสำคัญ (3) งบการเงินต้องสามารถเชื่อถือได้ และ (4) งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบกันได้ ในส่วนของลักษณะรอง ได้แก่ การนำลักษณะแรกข้อที่ 3 คือ เรื่องของความน่าเชื่อถือหรือเชื่อถือได้ของงบการเงิน มาจากการพิจารณาประเด็นต่างๆ ประกอบกันเพื่อแสดงให้เห็นว่างบการเงินดังกล่าวเชื่อถือได้ โดยประเด็นต่างๆ ที่นำมาพิจารณาได้แก่ (1) งบการเงินมีความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (2) งบการเงินแสดงให้เห็นถึงเนื้อหาสำคัญมากกว่าการแสดงตามรูปแบบ (3) งบการเงินมีความเป็นกลาง (4) งบการเงินแสดงด้วยความระมัดระวัง และ (5) งบการเงินแสดงข้อมูลอย่างครบถ้วน

ประเทศที่มีการพัฒนาทางวิชาชีพบัญชีที่น่าสนใจ ตามที่ Mahesh Joshi, Prem W. Senarath Yapa, & Diane Kraal (2016) ได้ร่วมกันวิจัยเรื่อง การยอมรับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards-IFRSs) ในประเทศกลุ่มอาเซียน: การรับรู้ความสามารถของนักบัญชีมืออาชีพจากสิงคโปร์มาเลเซียและอินโดนีเซีย โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของนักบัญชีวิชาชีพจากสามประเทศจากสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อประเมินผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) มาใช้ในประเทศของตน ตลอดจนความหมายของมาตรฐานเหล่านี้สำหรับวิชาชีพบัญชีและการตรวจสอบในประเทศของตนในการปฏิบัติ นอกจากนี้

นี้ยังมีการสำรวจขอบเขตที่มาตราฐานการบัญชี IAS/IFRS ได้รับการสนับสนุนจากรัฐมีสื่อและหน่วยงานวิชาชีพท้องถิ่น Mahesh Joshi, Prem W. Senarath Yapa, & Diane Kraal (2016) ได้ศึกษาโดยใช้วิธีการสำรวจเพื่อหาการรับรู้ของนักบัญชีมืออาชีพในประเทศทั้งสามเพื่อความเข้าใจในการรับรู้เกี่ยวกับประเด็นทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ IFRS และบทบาทของสถาบันทางสังคม การศึกษายังใช้การทดสอบทางสถิติที่เหมาะสมสำหรับการตีความข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชีในสิงคโปร์มาเลเซียและอินโดนีเซียสนับสนุนการยอมรับของ IFRS อย่างมาก ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันตามสถานที่ การฝึกอบรมประสบการณ์หรือคุณสมบัติทางวิชาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นพ้องกันว่าประเทศของตนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีระดับโลก นักบัญชีที่สำรวจพบว่าแรงกดดันจากหน่วยงานระหว่างประเทศมีส่วนสำคัญในการยอมรับ IFRS ในภูมิภาค ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลสื่อและองค์กรวิชาชีพบัญชีได้สนับสนุนการยอมรับการสื่อสารและการประยุกต์ใช้ IFRS

Doan Ngoc Phi Anh & Duc Tho Nguyen (2013, pp.74-95) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการบัญชีในช่วงเปลี่ยนผ่าน กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหลักเกณฑ์และแนวทางการบัญชีของประเทศเวียดนาม ตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1980 และการวิเคราะห์การพัฒนาในอนาคต ซึ่งได้มีการสัมภาษณ์นักบัญชีผู้ชำนาญ พบว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมากกว่า 20 ปี ประเทศเวียดนามมีการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจในประเทศกับเศรษฐกิจในประเทศตะวันตกจากการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของประเทศเวียดนาม ทำให้ระบบบัญชีของประเทศมีความผสมผสานแนวคิดและองค์ประกอบที่เป็นทางการจากประเทศตะวันตกและแนวคิดดั้งเดิมที่เวียดนามใช้ (อิทธิพลจากประเทศโซเวียตและประเทศฝรั่งเศส)

อย่างไรก็ดีวิชาชีพบัญชีกับความแตกต่างของเพศก็ส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ตามที่ Antoinette, Emily & Christine (2015, pp. 479-499) ได้ศึกษาเรื่องความเท่าเทียมทางเพศในวิชาชีพบัญชี การศึกษาค้นคว้านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการรับรู้ความก้าวหน้าทางอาชีพ

ของสตรีในด้านบัญชีในประเทศไอร์แลนด์ เป็นการศึกษาที่ตั้งอยู่ในบริบทของการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของสัดส่วนทั้งหมดของสมาชิกหญิงทั่วทั้งเจ็ดองค์กรด้านบัญชีทั่วโลกและความล้มเหลวที่ได้รับการยอมรับเมื่อไม่นานมานี้ของบริษัท บัญชีรายใหญ่ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (ด้วยองค์ประกอบเชิงคุณภาพ) โดยรวบรวมความคิดเห็นและความเข้าใจของผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชีของไอร์แลนด์เกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพของพวกเขา สิ่งกีดขวางและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับเพศ การสร้างเครือข่ายและการจัดเตรียมงานที่ยืดหยุ่น การวิจัยครั้งนี้พบหลักฐานความแตกต่างระหว่างการรับรู้และความเป็นจริงของประสบการณ์ชีวิตของนักบัญชีหญิง ผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อว่าพวกเขาไม่เคยประสบปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับเพศในความก้าวหน้าในอาชีพของตน แต่ก็เป็นที่ยืนยันว่าทั้งสองเพศเชื่อว่าผู้หญิงจะประสบความสำเร็จในวิชาชีพนี้โดยการปรับตัวให้เข้ากับค่านิยมและบรรทัดฐานในการทำงานของผู้ชาย

นอกจากนี้ประเทศที่มีการแบ่งชนชั้นของเพศอย่างประเทศจีนก็มีการตื่นตัวในวิชาชีพบัญชี ซึ่ง Yingqi Zhao & Beverley (2016, pp. 226-245) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงจีนในวิชาชีพบัญชี ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสรรคในการพัฒนาอาชีพของนักบัญชีหญิงในประเทศจีน โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างกับนักบัญชีมีตำแหน่งที่แตกต่างกันที่ทำงานให้กับบริษัท ผลการวิจัยพบว่านักบัญชีหญิงในจีนต้องเผชิญอุปสรรคตลอดเส้นทางอาชีพของพวกเขา ทั้งนี้อุปสรรคสำคัญคือการที่ผู้คนรับรู้ข้อมูลในแง่ลบเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีหญิงหลังจากที่พวกเขามีบุตร และแม้ว่ารัฐคอมมิวนิสต์สมัยใหม่อ้างว่าผู้หญิงมีบทบาทเท่ากับผู้ชายในการทำงานของพวกเขา แต่ทัศนคติของลัทธิขงจื้อที่มีอายุหลายศตวรรษยังผู้หญิงในการเลือกสมดุลระหว่างการทำงานกับชีวิตในบ้าน ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้เรียกร้องให้มีการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการจ้างงานในประเทศจีนเพื่อให้ผู้หญิงมีโอกาสเท่าเทียมกันทั้งในด้านการสรรหาและการส่งเสริม

หากมองในมุมมองของธุรกิจที่คิดว่านักบัญชีจะสามารถให้คำปรึกษาแก่ธุรกิจได้มากขึ้นเพียงใด ก็จะพบว่านักบัญชีเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ธุรกิจให้ความเชื่อมั่นอย่างมาก อย่างเช่น Peter (2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับที่ปรึกษาธุรกิจบัญชีภายนอกและผลการดำเนินงานของกิจการ SME ซึ่งการศึกษานี้มีจุด

มุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ได้รับประโยชน์จากคำแนะนำทางธุรกิจของนักบัญชีภายนอก การปรับปรุงประสิทธิภาพของ บริษัท SMEs ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกและที่ปรึกษาหลักของพวกเขาคือที่ปรึกษาภายนอก การศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มของ SMEs ของออสเตรเลีย ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม 380 รายยืนยันความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการใช้บริการให้คำแนะนำ คำปรึกษาจากนักบัญชีภายนอกกับผลประกอบการของธุรกิจ SMEs ซึ่งธุรกิจ SMEs สนใจในการใช้บริการให้คำปรึกษาจากนักบัญชี และผลการดำเนินงานของ SME จะเพิ่มขึ้นเมื่อมีการซื้อธุรกิจ เมื่อนำไปปรับใช้กับธุรกิจขนาดเล็ก (5-49 คน) แต่ไม่ใช่ธุรกิจขนาดกลาง (50-200 คน) ผลการวิจัยสอดคล้องกับ บริษัทขนาดเล็กที่มีทรัพยากรที่น้อยลงหรือแคบลงและทำให้ต้องการได้รับการคำแนะนำทางธุรกิจมากขึ้นจากนักบัญชี ดังนั้นในทางปฏิบัติจะเห็นว่าวิชาชีพบัญชีสนับสนุนการขยายฐานบริการและหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าธุรกิจขนาดเล็กได้รับประโยชน์จากคำแนะนำทางธุรกิจของบัญชีของตน นั้นเป็นแนวทางในการสนับสนุนกลยุทธ์ของวิชาชีพบัญชี

ยุค 4.0

ยุค 4.0 นั้นจะเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นการเพิ่มขึ้นของเทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมด้านต่างๆ รวมถึงเทคโนโลยีและการสื่อสารใหม่ที่เกิดขึ้นนั้นถือเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนางานในอนาคต หากมองว่าเป็นยุค Industry 4.0 ก็จะหมายถึงวิสัยทัศน์ของการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุคที่สี่ที่อิงกับเครือข่ายการผลิตแบบอิสระการควบคุมตนเองการกำหนดค่าด้วยตนเอง ซึ่งการใช้งานของ Industry 4.0 กำลังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาและจัดระเบียบกิจกรรมมากกว่านวัตกรรม ดังนั้นนักออกแบบอุตสาหกรรม 4.0 ตลอดจนถึงการเมืองและนักวิทยาศาสตร์ต้องนำผลงานพื้นฐานของงานแบบดิจิทัลเข้าสู่บัญชีอย่างจริงจังและต้องร่วมกันหาแนวทางแก้ไขที่ยอมรับได้ในสังคม ซึ่งหนทางที่มีแนวโน้มสำหรับการวิจัยในอนาคตของอุตสาหกรรม 4.0 โดยการวิเคราะห์โครงสร้างองค์กรพื้นฐานของระบบดิจิทัลและผลที่ตามมาสำหรับพนักงาน

(Maximiliane & Uwe, 2018, pp.238-254)

Roger & Antonella (2017, pp. 174-184) ได้แสดงทัศนะเรื่องอุตสาหกรรม 4.0 ห่วงโซ่คุณค่าทั่วโลกและธุรกิจระหว่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ อย่างแพร่หลายในยุค 4.0 นั่นคือการที่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ สามารถเชื่อมโยงหรือส่งข้อมูลถึงกันได้ด้วยอินเทอร์เน็ต โดยไม่ต้องป้อนข้อมูล (the internet of things) ข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) และการวิเคราะห์ (analytics) ระบบหุ่นยนต์ (robotic systems) และการผลิตแบบเพิ่มเนื้อวัสดุ (additive manufacturing) อาจส่งผลกระทบต่อตำแหน่งทำเลที่ตั้งและการจัดกิจกรรมภายในกลุ่มห่วงโซ่คุณค่าทั่วโลก (global value chains) โดยได้การทบทวนแหล่งข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับการยอมรับและผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ (เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Industry 4.0) เพื่อเปรียบเทียบเทคโนโลยีเหล่านี้กับเทคโนโลยีที่มีอยู่และพิจารณาว่าเทคโนโลยีใหม่ๆ จะนำไปสู่การกำหนดรูปแบบใหม่อย่างไร เกี่ยวข้องกับซัพพลายเออร์ บริษัท และลูกค้า ซึ่งพบว่าเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ๆ มีศักยภาพที่จะทำลายวิธีการและกิจกรรมที่ตั้งอยู่และจัดอยู่ในกลุ่มห่วงโซ่คุณค่าทั่วโลก และผู้ที่รวบรวมมูลค่าเพิ่มภายในกลุ่มห่วงโซ่คุณค่าทั่วโลกได้รายงานว่าอุตสาหกรรม 4.0 ยังคงอยู่ในช่วงเริ่มต้น แต่มีผลกระทบต่อลักษณะของการแข่งขัน และกลยุทธ์ขององค์กรในหลายอุตสาหกรรม

อย่างไรก็ดีเมื่อกล่าวถึงคำว่า ยุค 4.0 ทำให้ต้องนึกถึงหลายๆ ปัจจัย ทั้งความเจริญในด้านต่างๆ โลกไร้พรมแดนสามารถเรียนรู้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัดด้านเวลาและสถานที่ รวมถึงการใช้หุ่นยนต์ หรือ ปัญญาประดิษฐ์ แทนกำลังคนในวิชาชีพต่างๆ ความเจริญก้าวหน้าเช่นนี้ไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้น แต่ได้เกิดขึ้นมานานและขยายวงกว้างไปสู่ประเทศต่างๆ เราไม่อาจปฏิเสธความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ หากแต่เราต้องยอมรับนวัตกรรมและเรียนรู้ที่จะนำมาปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินชีวิต เนื่องจากเทคโนโลยีไม่หยุดนิ่งนั่นเอง เมื่อมองย้อนไปในหลายๆ ประเทศได้นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวก ลดความเสี่ยงด้านต่างๆในการดำเนินงาน รวมถึงวิชาชีพบัญชีก็เช่นกัน

Michelle M.S. Phang, Soon & Yau Foong, (2010, pp. 21-35) ได้ศึกษาเรื่องเทคโนโลยีการสื่อสาร

ข้อมูล (Information Communication Technologies --ICTs) และการแบ่งปันความรู้: กรณีศึกษานักบัญชีมืออาชีพในประเทศมาเลเซีย โดยใช้แบบจำลองการแบ่งปันความรู้ เป็นการศึกษาถึงความสามารถในการใช้แอปพลิเคชันเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร (ICTs) ในการแบ่งปันความรู้ที่ชัดเจนและโดยนัยของนักบัญชีมืออาชีพในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูล (Information Communication Technologies--ICTs) โดยทั่วไปจะอำนวยความสะดวกในทุกรูปแบบของการแบ่งปันความรู้ พื้นที่เก็บข้อมูลที่ดีที่สุดสำหรับการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพในการแบ่งปันความรู้ที่ชัดเจนและมีนัยสำคัญ ขณะที่สิ่งอำนวยความสะดวกทางอินเทอร์เน็ตหรืออีเมลมีประสิทธิภาพสำหรับการแบ่งปันความรู้โดยปริยาย ในทางกลับกันการเก็บข้อมูลมีประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่าน Tacit Knowledge และ Explicit Knowledge อย่างไรก็ตามเนื่องจากการศึกษานี้มุ่งเน้นเฉพาะผลกระทบจากการสนับสนุนด้าน ICTs ต่อการแบ่งปันความรู้ระหว่างนักบัญชีมืออาชีพในประเทศมาเลเซีย ถึงแม้ว่าความรู้ทางวิชาชีพจะเป็นแหล่งสร้างรายได้เปรียบเทียบในการแข่งขันและมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อนักบัญชีมืออาชีพในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพผลลัพธ์อาจไม่สามารถสรุปได้กับวิชาชีพหรืออาชีพอื่นๆ ดังนั้นผลจากการศึกษานี้จึงอาจทำให้เข้าใจถึงประสิทธิภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน ICTs ต่างๆ ในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างชัดเจน ผู้บริหารสามารถจัดการเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับความรู้ที่ต้องการได้ และแบ่งปันความรู้เหล่านั้นเพื่อให้ได้งานที่ประสบความสำเร็จภายใต้การกำหนดความซับซ้อนของงานที่แตกต่างกัน การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการข้อมูลในส่วนงานต่างๆ ที่น่าสนใจในยุคนี้คือการบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ที่เราเรียกกันว่า Big Data ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อทุกอาชีพ

Big Data มีความสำคัญต่อหลายด้านของวิชาชีพบัญชี แต่นักบัญชีมีความเข้าใจน้อยเกี่ยวกับขั้นตอนที่จำเป็นในการแปลง Big Data เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ความเข้าใจที่จำกัดของนักบัญชีนี้ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างสิ่งที่นักบัญชีสามารถทำได้และสิ่งที่นักบัญชีควรทำ Emily, Joshua & Kenton (2018, pp. 153-170) ได้ศึกษาการ

จัดการข้อมูลข้อมูลขนาดใหญ่โดยนักบัญชี การศึกษานี้มีเป้าหมายเพื่อลดช่องว่างนี้ในสองวิธี โดยขั้นแรกให้ศึกษารูปแบบของวงจรชีวิต Big Data เพื่ออธิบายกระบวนการแปลงข้อมูลขนาดใหญ่ให้เป็นข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตนี้เป็นขั้นตอนแรกที่ทำให้ให้นักบัญชีมีส่วนร่วมในการกำกับข้อมูลขนาดใหญ่ และขั้นที่สองจะเน้นให้เห็นถึงความเสี่ยงด้านข้อมูลและการควบคุมซึ่งมีอยู่ในวงจรชีวิตนี้และระบุกิจกรรมการกำกับข้อมูลและตัวแทนที่สามารถลดความเสี่ยงเหล่านี้ได้ ผลการวิจัยพบว่านักบัญชีมีความสามารถในการระบุความต้องการข้อมูลและการควบคุมของผู้มีอำนาจตัดสินใจทั้งภายในและภายนอกองค์กรนักบัญชีจึงควรมีบทบาทสำคัญในการกำกับข้อมูลข้อมูลขนาดใหญ่ ดังนั้นรูปแบบของวงจรชีวิต Big Data และการกำกับข้อมูลถือ

เป็นความพยายามครั้งแรกในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่นักบัญชีต้องการในสาขาบัญชีใหม่ของวิชาชีพบัญชี ตามรูปที่ 1 เส้นที่ล้อมรอบวงจรชีวิตข้อมูลขนาดใหญ่หมายถึงการกำกับดูแลข้อมูลที่จัดการ (ควบคุม) การดำเนินการตามหลักการวงจรชีวิต ด้านซ้ายคือหัวข้อ “Maintainers” คือผู้ที่ทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาและดูแลระบบควบคุมซึ่งจะแปลงข้อมูลขนาดใหญ่ให้เป็นข้อมูล เนื่องจากความซับซ้อนของเทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจจึงได้พึ่งพาผู้เชี่ยวชาญทางด้านไอทีที่มุ่งเน้นในการออกแบบและดูแลระบบข้อมูลเพื่อสนับสนุนการวัดและการรายงานทางธุรกิจ อย่างไรก็ตามความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและการรายงานความต้องการอยู่กับผู้เชี่ยวชาญทางธุรกิจรวมถึงการบัญชีการเงินการดำเนินงานทรัพยากรบุคคลและกฎหมาย

ภาพ 1 การจัดการข้อมูล

Note. From “Big data information governance by accountants”, by Emily, M. C., Joshua, G. C., & Kenton, B. W., 2018, *International Journal of Accounting & Information Management*, 26 (1), p.163.

นักบัญชี ยุค 4.0

สำหรับรูปแบบการจัดทำรายงานทางการเงินที่นักบัญชีต้องเข้าใจสำหรับกลุ่มธุรกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็ว มีการนำคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำรายงานทางการเงินร่วมกับระบบปฏิบัติการด้านอื่นๆ ที่เรียกว่าระบบ ERP ย่อมาจาก Enterprise Resource Planning ด้วยเหตุที่ยุค 4.0 เป็นยุคดิจิทัลที่ทำให้กิจกรรมทางธุรกิจหรือรายการค้าเกิดขึ้นผ่านระบบออนไลน์ หรือผ่านอุปกรณ์เครื่องไม้เครื่องมือ ระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย นักบัญชีต้องพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศ

ต่างๆ และเข้าใจรูปแบบรายการค้าใหม่ที่เกิดขึ้น เพื่อสามารถวิเคราะห์รายการค้าและจัดทำรายงานทางการเงินได้อย่างสอดคล้อง

พัชรินทร์ ใจเย็น, กฤษณา มณีชัย, ธัญลักษณ์ คริ่งธิ และณัฐวิษต์ บุญภาพ (2560, น. 196-207) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของนักบัญชีกับเทคโนโลยียุคปัจจุบันที่ต้องติดตามข่าวสาร เข้าใจแนวคิดการบริหารงาน รู้จักและเข้าใจการวางระบบสารสนเทศทางธุรกิจ รวมถึงต้องมีความสามารถและทักษะในการนำข้อมูลมาจัดเตรียมเป็นสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน นอกจากนี้นักบัญชีควร

ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้านกลยุทธ์ในการบริหารธุรกิจ ด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สำคัญคือ เทคโนโลยีไม่ได้มาทดแทนนักบัญชี แต่เป็นเพียงเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการทำงานของนักบัญชี ดังนั้น นักบัญชีควรมีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีและเรียนรู้เพื่อใช้งานเทคโนโลยีให้เต็มประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ดีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้โครงสร้างองค์กรเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ทำให้เกิดความคล่องตัว เช่น ธุรกิจขนาดเล็กไม่ต้องมีหน้าร้านเพื่อลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสินทรัพย์ถาวรได้ ปรับการขายออฟไลน์ เป็นการขายออนไลน์ไม่ต้องมี Stock สินค้า ประหยัดพื้นที่และค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสินค้า สำหรับธุรกิจขนาดกลางถึงขนาดใหญ่เมื่อเพิ่มการใช้เทคโนโลยีทดแทนกำลังคน ทำให้ความต้องการบุคลากรในหลายตำแหน่งลดลง ทำให้ความสำคัญของบุคลากรในหน้าที่บทบาทนั้นๆ ลดลง เมื่อมีบุคลากรลดลง จึงจำเป็นต้องปรับเพิ่มทักษะความสามารถให้ตอบโจทย์ความต้องการของโลกธุรกิจที่เปลี่ยนแปลง หนึ่งในนั้นคือนักบัญชี จากเดิมที่ทำหน้าที่เพียงแค่บันทึกข้อมูล และจัดทำรายงานทางการเงินเสนอผู้บริหาร ปัจจุบันต้องรู้จักสร้างความสัมพันธ์กับฝ่ายอื่นๆ ในองค์กรเพื่อนำข้อมูลของทุกฝ่าย มาร่วมวิเคราะห์ และคาดการณ์อนาคต จัดทำเป็นรายงาน ซึ่งเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารใช้ในการวางกลยุทธ์ธุรกิจในวงรอบที่ถี่ขึ้นให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา โดยข้อมูลที่ใช้ประกอบการวางกลยุทธ์มีมากกว่าข้อมูลทางการเงิน นักการบัญชียุคเศรษฐกิจดิจิทัลจึงต้องมีทักษะในการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับบุคลากรส่วนงานอื่นๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ เช่น โอกาสการขยายงาน การลงทุน เป็นการสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรให้กับผู้บริหาร นั่นคือเหตุผลที่นักบัญชียุคเศรษฐกิจดิจิทัลต้องเป็นนักคิดที่อยู่เคียงข้างผู้บริหารจึงจะสามารถอยู่รอดได้ แม้ว่าบทบาทของเทคโนโลยีจะมีมากขึ้น แต่ไม่สามารถลดบทบาทความสำคัญของนักบัญชีลงได้ (Money & Banking Online, 2560) นอกจากนี้การเป็นนักคิดหรือคู่คิดเคียงข้างผู้บริหารแล้ว นักบัญชีต้องก้าวทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง และติดตามข่าวสารใหม่ๆ ในโลกการเงิน เนื่องจากการทำกิจกรรมต่างๆ ในธุรกิจผ่านระบบ Cloud Computing นั้นแสดง

ว่าในอนาคตโปรแกรมด้านบัญชี ข้อมูลการเงิน รวมถึงโปรแกรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะเข้าไปอยู่ในระบบ Cloud มากขึ้น รวมถึงมีการพัฒนาโปรแกรมและแอปพลิเคชันด้านบัญชีมีให้เลือกใช้งานได้หลากหลายมากขึ้น นักบัญชีจึงต้องติดตามความรู้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี รวมถึงติดตามข่าวสารใหม่ๆ ในโลกการเงิน เช่น สกุลเงินดิจิทัล เช่น Bitcoin, Ethereum, Ripple, Litecoin, Dash, NEM, Monero, Bytecoin, Stellar และ Lumens ที่มีการใช้งานจริงในโลกปัจจุบัน (JobDST, 2560)

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานกำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ส่งเสริมการจัดทำบัญชีอย่างถูกต้องตามกฎหมายเนื่องจากธุรกิจเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี นอกจากนี้สำนักงานบัญชีถือเป็นส่วนสำคัญในภาคธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ยกระดับสำนักงานบัญชีไทยให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยผลักดันสำนักงานบัญชีเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพภายใต้ “โครงการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี” รวมถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยบริหารจัดการระบบบัญชี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) ในการรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลอย่างมีระบบให้สามารถจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว นับได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาให้สำนักงานบัญชีเป็น Digital Accounting Firm (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2560)

นอกจากนักบัญชีในภาคธุรกิจจะต้องปรับตัวในยุค 4.0 แล้ว ภาครัฐก็เช่นกัน มีงานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะนักบัญชีที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยงานราชการในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยงานราชการในประเทศไทย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ หัวหน้าฝ่ายการเงินและบัญชี ของหน่วยงานราชการในประเทศไทย จำนวนตัวอย่างที่ศึกษามี 376 คนจากประชากรจำนวน 13,940 คน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะนักบัญชีที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยงานราชการในประเทศไทย ได้แก่ ด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพบัญชี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาษาอังกฤษ ด้านจรรยาบรรณ

วิชาชีพ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี และด้านการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจคือ “นักบัญชีในยุคไทยแลนด์ 4.0 ควรเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้กับตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ก้าวทันเทคโนโลยี และก้าวทันโลก และต้องสามารถปฏิบัติงานได้หลากหลายรูปแบบมากขึ้น ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กับบัญชี จนเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานภาครัฐ” (กมลภู สันตะจักร์ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ, 2561, น. 771-790)

สถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยงานผลิตบัณฑิตทางวิชาชีพบัญชี ให้เป็นนักบัญชีในอนาคตต้องปรับตัวอย่างไร เป็นสิ่งที่ท้าทายเช่นกัน การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนนักศึกษาในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลได้ถูกกล่าวถึงในแวดวงการศึกษา เช่น อมรา ดิเรศวินัน (2561, น. 585-601) ได้ศึกษาเรื่อง การบัญชีดิจิทัลและการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนนักศึกษา ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ (1) เพื่อศึกษาความรู้ความสามารถ ทักษะอันพึงประสงค์ ในการเรียน การสอน การบัญชีดิจิทัล (digital accounting) ในระดับอุดมศึกษา และ (2) เพื่อการเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษา และบัณฑิตบัญชีเพื่อรองรับการทำงานในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ด้านกลยุทธ์ วิธีการจัดการ และการพัฒนาหลักสูตร เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร พบว่า ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณสมบัติส่วนตัว เป็นสิ่งที่ต้องเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษา บัณฑิต และผู้ประกอบการ โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์และมีความสามารถปฏิบัติงานได้ การส่งเสริมสรณะทางดิจิทัล ส่งเสริมการค้นหาเส้นทางความถนัดของนักศึกษา สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีพ รวมถึงจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยนำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ ทั้้นเวลา มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

สรุป

นักบัญชีที่สามารถในยุค 4.0 ต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนตามวิชาชีพภายใต้กรอบจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ตลอดจนนักบัญชีต้องให้ความสำคัญต่อการ

พัฒนาตนเองให้เป็นนักบัญชีมืออาชีพที่สามารถจัดทำและนำเสนอข้อมูล รายงานทางการเงินที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้งบการเงิน

การรวบรวม จัดเก็บข้อมูลในยุค 4.0 ที่องค์กรและนักบัญชีไม่ควรมองข้ามคือการจัดเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ Big Data ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ข้อมูลขนาดใหญ่มีการจัดเก็บและสามารถประมวลผลได้ตามที่องค์กรต้องการ แต่ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะสามารถทำได้ทันทีในองค์กรที่มีข้อมูลและมีความซับซ้อน รวมถึงการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กรโดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่ธุรกิจกำหนดไว้ เช่น งบประมาณของฝ่ายต่างๆ กลยุทธ์ต่างๆ การขยายตลาด การพัฒนาบุคลากร ข้อมูลลูกค้ารายบุคคล การสื่อสารข้อมูลเหล่านั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญเช่นกัน

การสื่อสารภายในองค์กรที่ดีมีประสิทธิภาพจะแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมที่สำคัญของพนักงานในกระบวนการสร้างความรู้สึกร่วมกันในองค์กรด้วยการบอกกล่าวเล่าเรื่องราวทั้งที่เป็นเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งทำให้เห็นว่าพนักงานเป็นผู้รับสารสื่อสารที่ไม่ได้ตอบจากผู้นำองค์กร ผู้นำและผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารถือเป็นผู้แจ้งเรื่องสำคัญๆ ขององค์กร ในทางตรงกันข้ามความเกี่ยวข้องของการเล่าเรื่องสำหรับพนักงานทุกคนซึ่งพนักงานทุกคนถือเป็นส่วนหนึ่งของบทบาท ที่พวกเขาแสดงออกในฐานะผู้สื่อสารที่กระตือรือร้น ทำให้พนักงานที่รู้สึกภาคภูมิใจในการทำงานในองค์กรมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจของลูกค้า พนักงานมีแรงจูงใจในการปรับปรุงประสิทธิภาพของตนเอง (Sara & Stuart, 2016, pp.516-532)

กลยุทธ์ขององค์กรที่จะนำพาองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายควรได้รับการสื่อสารภายในองค์กร เพื่อให้พนักงานทุกคนได้รู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมาย ทั้งนี้ตามที่กล่าวมาหลายครั้งแล้วว่าข้อมูลสนับสนุนสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจวางกลยุทธ์ต่างๆ ขององค์กรนั้นนักบัญชีมีบทบาทในการจัดทำและนำเสนอ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลทางบัญชีการเงิน เพื่อใช้ในการบริหารงาน อาทิ กรอบงบประมาณในการลงทุน การเลือกโครงการลงทุน การจัดหาเงินลงทุน หากข้อมูลหรือรายงานที่นักบัญชีได้จัดทำและนำเสนอไปมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อน การสื่อสารภายในองค์กรในทิศทางเดียวกันอาจผิด

พลาดคลาดเคลื่อน และอาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กร องค์กรควรบริหารจัดการพัฒนานักบัญชี อย่างไรก็ตามให้เป็นนักบัญชีที่มีศักยภาพในยุค 4.0 รวมถึงการพัฒนาบุคลากรหน่วยอื่นๆ ให้มีศักยภาพที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร

Che-Hung Liu, Jen Sheng Wang, & Ching-Wei Lin (2017, pp. 213-230) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) ที่องค์กรอาจนำไปใช้ในการจัดการความรู้ส่วนบุคคล (Personal Knowledge Management--PKM) เพราะในยุคปัจจุบันและอนาคต การติดต่อสื่อสารและการเคลื่อนผ่านของข้อมูลอาจไม่มีขีดจำกัด ดังนั้นภายใต้ข้อมูลขนาดใหญ่นี้้องค์กรต้องบริหารจัดการให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด การศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงการใช้อยู่ข้อมูลขนาดใหญ่ในการจัดการความรู้ส่วนบุคคล ซึ่งพบว่า การจัดการเวลา การจัดการประสิทธิภาพ การใช้คอมพิวเตอร์ การจัดการพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์เคลื่อนที่ การจัดการด้านสุขภาพและการจัดการเบรเซอร์ เป็นพื้นที่ที่สามารถใช้ข้อมูลขนาดใหญ่กับการจัดการความรู้ส่วนบุคคลได้

ยุค 4.0 ที่การแข่งขันทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีที่ไม่หยุดนิ่ง การรับรู้ข่าวสาร หรือ

ข้อมูลที่มีมากมายด้วยหลากหลายช่องทาง จำเป็นที่องค์กรธุรกิจต้องมีนำเทคโนโลยีมาช่วยให้การรวบรวม จัดเก็บ ประมวลผล และรายงานผล ดังนั้นนักบัญชีขององค์กรในยุค 4.0 ควรต้อง (1) เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี (2) ปรับทัศนคติที่มีต่อเทคโนโลยี (3) เรียนรู้และเพิ่มพูนทักษะใช้เทคโนโลยี (4) พัฒนาทักษะการสร้างเครือข่ายหรือการประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้รอบรู้ด้านข้อมูลย่อมสามารถจัดทำและนำเสนอข้อมูล หรือให้ข้อเสนอแนะที่ผู้บริหารต้องการได้อย่างแม่นยำ ทำให้การแปลงข้อมูลไปสู่กลยุทธ์องค์กรที่มีประสิทธิภาพ นำข้อมูลหรือรายงานทางการเงินไปใช้ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ บุคลากรในองค์กรทุกคนล้วนเป็นส่วนสำคัญที่สอดประสานส่งเสริมซึ่งกันและกันในการนำพาองค์กรไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามแผนงานที่กำหนดภายใต้กลยุทธ์ขององค์กร และนักบัญชีก็เป็นหนึ่งในทรัพยากรบุคคลที่มีส่วนสำคัญเนื่องด้วยภาระงานที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนในองค์กรและเป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านข้อมูล ที่ต้องแม่นยำและถูกต้อง อย่างไรก็ตามก็ต้องการให้มีความสำคัญต่อการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยมีจุดมุ่งหมายแห่งความสำเร็จเดียวกันเพื่อนำพาให้องค์กรอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน

References

- Antoinette, F., Emily K. E., & Christine C. (2015). Gender equality in the accounting profession: One size fits all. *Gender in Management: An International Journal*, 30(6), 479-499.
- Che-Hung Liu, Jen Sheng Wang, & Ching-Wei Lin. (2017). The concepts of big data applied in personal knowledge management. *Journal of Knowledge Management*, 21(1), 213-230.
- Department of Business Development (2017). *Turn over the Thai accounting office to digital accounting firm*. Retrieved from <https://www.voicetv.co.th/read/505780> (in Thai)
- Doan Ngoc Phi Anh, & Duc Tho Nguyen, (2013). Accounting in a developing transitional economy: The case of Vietnam. *Asian Review of Accounting*, 21(1), 74-95.
- Emily, M. C., Joshua G. C., & Kenton, B. W. (2018). Big data information governance by accountants. *International Journal of Accounting & Information Management*, 26(1), 153-170,
- Jaiyen, P., Maneechai, K., Kringthi, T., & Boonparp, N. (2017). Accountants with modern technology, *Journal of Pacific Institute of Management Science*, 3(1), 196-207. (in Thai).

- JobDST. (2017). *Adjusting the thinking angle to being digital accountant*. Retrieved from http://www.jobdst.com/index.php?option=com_content&view=article&id=494&Itemid=136 (in Thai).
- Mahesh Joshi, Prem W. Senarath Yapa, & Diane Kraal, (2016). IFRS adoption in ASEAN countries: Perceptions of professional accountants from Singapore, Malaysia and Indonesia. *International Journal of Managerial Finance*, 12(2), 211-240.
- Maximiliane, W., & Uwe, W. (2018). Industry 4.0-organizing routines or innovations?. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*, 48(2), 238-254.
- Michelle M.S. Phang & Soon-Yau Foong, (2010). Information communication technologies (ICTs) and knowledge sharing: The case of professional accountants in Malaysia. *World Journal of Science Technology and Sustainable Development*, 7(1), 21-35.
- Money & Banking Online. (2017). *Management accounting in digital economy*. Retrieved from <https://www.moneyandbanking.co.th/new/11000/8/> (in Thai).
- Peter, J. C. (2015). External accountants business advice and SME performance. *Pacific Accounting Review*, 27(2), 166-188.
- Roger S., & Antonella, Z. (2017). Industry 4.0, global value chains and international business. *Multinational Business Review*, 25(3), 174-184.
- Santajuk, K., & Sukwattanasinit, K. (2018). The desirable characteristics of the accountants in Thailand 4.0 of government in Thailand. *Journal of MCU Nakhondhat*, 5(3), 771-790. (in Thai)
- Sara, S., & Stuart, R. (2016). Storytelling in organizations: Supporting or subverting corporate strategy. *Corporate Communications: An International Journal*, 21(4), 516-532.
- Tirasriwat, A. (2018). Digital accounting teaching and learning for preparedness of students in digital economy. In *proceeding of UTCC Academic Conference* (pp.585-601). Bangkok: The University of the Thai Chamber of Commerce.
- Yingqi Zhao & Beverley R. L., (2016). Chinese women in the accounting profession. *Meditari Accountancy Research*, 24(2), 226-245.

